

Sak 7/24 Ny finansieringsmodell for sektoren og NIHs langtidsbudsjett 2024-2029

Kunnskapsdepartementet innfører en ny finansieringsmodell som i utgangspunktet skal gi en nøytral ramme i 2025. Beregning av budsjetttrammene vil være basert på tre aktivitetsindikatorer; fullførte doktorgrader, studiepoengproduksjon og fullførte grader på normert tid. Videre vil studiepoengproduksjon beregnes ut ifra tre kategorier, og NIHs aktiviteter ligger under kategori 2.

NIH har utarbeidet et førsteutkast til langtidsbudsjett for perioden 2024-2029, basert på:

- ny finansieringsmodell i sektoren og forventede rammer
- forventede resultater/inntekter
- forventede kostnader knyttet til bemanning, drift og investeringer

I vedlagte notat beskrives ny finansieringsmodell og forventede konsekvenser for NIH, langtidsbudsjettet og de forutsetninger som er lagt til grunn i budsjettet (inntektsforutsetninger, kostnadsforutsetninger og tiltak som forutsettes gjennomført).

Langtidsbudsjettet 2024-2029 er utgangspunkt for videre arbeid med mulige tiltak og endringer som kan føre NIHs økonomiske situasjon i balanse. Forslag til tiltak er beskrevet som en del av langtidsbudsjettet og vil være grunnlag for diskusjon og beslutninger.

Forslag til vedtak:

- 1. Styret tar førsteutkast for langtidsbudsjett 2024-2029 til orientering.**
- 2. Styret forutsetter at NIH legger frem konkrete tiltak som fører til en balanse i økonomien i perioden 2024-2029 i styremøte 16. mai 2024.**
- 3. Styret tar til etterretning forutsetningene som ligger til grunn for foreløpig beregning av inntekter og kostnader i langtidsbudsjett 2024-2029.**

Vedlegg:

1. Ny finansieringsmodell for sektoren og NIHs langtidsbudsjett 2024-2029

Ny finansieringsmodell for sektoren og NIH langtidsbudsjett 2024-2029

1 Innledning

Dette er første utkast til NIHs langtidsbudsjett for perioden 2024-2029 med innføring av ny finansieringsmodell for sektoren. Beregninger av bevilgningsrammer er basert på innspill fra instituttene. Inntektene inkluderer bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet (KD), bidrag fra bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) og andre salgsaktiviteter. Kostnadene inneholder meldte behov for investeringer, lønnskostnader og driftskostnader inkludert husleie og strøm.

Årlige resultater for perioden, viser en positiv utvikling grunnet økt aktivitet, særlig i studiepoengproduksjonen. Men dette skjer ikke i rask nok takt til at NIHs negative avsetninger blir "nedbetalt". NIH må derfor innføre ytterligere tiltak som kan bidra til at institusjonen får en mer balansert økonomi.

2 Beskrivelse av ny nasjonal finansieringsmodell

St. Meld.14 (2022–2023) *Utsyn over kompetansebehovet i Norge* presenterte det nye finansieringssystemet i sektoren på overordnet nivå. I forbindelse med statsbudsjettet for 2024 (prop. 1 S 2023–2024) ble finansieringssystemet beskrevet på et mer detaljert nivå, slik at det nå er mulig å foreta beregninger av hvordan dette kan påvirke NIH på sikt. Dette notatet gir en oversikt over det nye finansieringssystemet og beregningene av NIHs bevilgning.

2.1 Signaler fra KD

I beskrivelsen av finansieringsmodellen er det noen tydelige signaler fra KD om hva sektoren kan forvente fremover:

- Fremtidige budsjetter vil bli **strammere**, noe som krever tøffere prioriteringer.
- Institusjonene får **én samlet** rammebevilgning, og får «*eit større ansvar for å sjølve vurdere korleis midlane bør fordelast internt på den einskilde institusjonen*».
- Det kan være at fremtidige bevilgningskutt **kombineres med øremerking** av bevilgning for å sikre at de prioriterte områdene blir prioritert.
- Det er hver institusjons eget ansvar å **dimensjonere studieporteføljen** i tråd med søkertall og arbeidsmarkedsbehovene.
- Pålegg om å øke utdanningskapasitet og å omfordele studieplasser mellom institusjonene kan bli basert på **faktiske opptakstall** dersom institusjonene ikke har fulgt opp i tråd med forventningene.

2.2 Innføring av ny finansieringsmodell

Innføringen av ny nasjonal finansieringsmodell vil skje fra budsjettåret 2025. Innføringen skal være **budsjettneøytral** mellom institusjonene.

Kunnskapsdepartementet vil da ta utgangspunkt i bevilgningen for 2024 (kr. 271 mill.) og beregne aktivitetsendringer for fullførte doktorgrader, studiepoengproduksjon og fullføringsindikatoren med nye satser. Dette innebærer at det **kun er endringer** som blir beregnet med ny sats.

Total rammebevilgning fra KD har til nå bestått av en basisbevilgning og en bevilgning basert på resultater. Fra og med budsjettet for 2025 vil KD ta utgangspunkt i den totale rammebevilgningen for foregående år, og justere for endringer i aktivitet, lønns- og prisstigning m.m.

Nytt system med endringer i resultatindikatorer og satser vil dermed kun få effekt ved aktivitetsendringer. Nye satser brukes bare til å beregne budsjettmessige konsekvenser av marginale endringer i resultatoppnåelse fra år til år.

2.3 Nye studieplasser

Kunnskapsdepartementet fremhever at det er institusjonenes eget ansvar å dimensjonere enkeltutdanningene. Ved bevilgningsendring som følge av at utdanningskapasiteten enten **økes, omfordeles** eller **reduseres** vil KD i hovedsak bruke en standardsats på **kr. 100 100** per studieplass. Unntaket er de særskilt kostbare utdanningene i medisin, odontologi og veterinærmedisin. Disse vil ha en sats på kr. 291 400 per studieplass.

For de utdanningene som allerede er i opptrappings- eller nedtrappingsløp vil dagens satser benyttes.

3 Beregning av bevilgning basert på finansieringsindikatorne

Indikatorne i ny finansieringsmodell er **fullførte doktorgrader, studiepoengproduksjon og fullføring av studieprogram på normert tid**. Alle indikatorer er med **åpen ramme**.

3.1 Fullførte doktorgrader

Indikatoren videreføres uten endringer og med samme sats som tidligere. Gjeldende sats er kr. 465 550. Indikatoren blir pris- og indeksjustert hvert år.

Tabell 1 viser innspillene fra instituttene om forventede fullførte doktorgrader per år. Dette er grunnlaget for beregningene i tabell 2 som viser hvilke inntektsendringer vi kan forvente for samme periode.

Tabell 1. viser forventede disputaser i perioden 2024-2029 per institutt

Radetikett	2024	2025	2026	2027	2028	2029
IFP	9	1	5	1	4	1
IIM	6	4	8	2	4	5
IIS	7	6	1	9	5	4
ILF	2	2	3	2	1	2
(tom)						
Totalsum	24	13	17	14	14	12

Tabell 2. viser beregninger for fullførte disputaser i perioden 2024-2029

Resultatår	Inntektsår	Doktorgrader		Resultat doktorgrader	Sats for doktorgrader
		Inneværende år	Året før		
2016	2018	10,0	- 2,5	- 942	377
2017	2019	12,2	2,2	853	388
2018	2020	17,0	4,8	1 922	400
2019	2021	11,0	- 6,0	- 2 479	413
2020	2022	11,6	0,6	254	424
2021	2023	11,0	-	- 262	437
2022	2024	8,0	- 3,0	- 1 397	466
2023	2025	7,0	- 1,0	- 477	477
2024	2026	24,0	17,0	8 359	492
2025	2027	13,0	- 11,0	- 5 571	506
2026	2028	17,0	4,0	2 087	522
2027	2029	14,0	- 3,0	- 1 612	537
2028	2030	14,0	-	-	553
2029	2031	12,0	- 2,0	- 1 140	570

For 2024 er satsen for en fullført doktorgrad kr. 466 000, og for perioden 2026-2029 er det lagt inn en justering på 3 %. Dette er en forutsetning som ellers legges til grunn for langtidsperspektiver i budsjettering.

3.2 Studiepoengproduksjon

Siden nytt finansieringssystem skal være omtrent like resultatbasert som i dag, har KD økt satsen for studiepoengproduksjon. I tillegg er antall finansieringskategorier redusert. Indikatoren er fortsatt i åpen ramme.

Tabell 3 viser verdien av tre kategorier for studiepoengproduksjon

Kategori	Fagområde	Sats
1	Humaniora, samfunnsfag, og økonomisk-administrative fag	54 550 kr
2	Realfag, teknologi, helse-, sosial- og idrettsfag, lærerutdanning og utøvende kunst- og mediefag	81 800 kr
3	Medisin, odontologi og veterinærmedisin	190 900 kr

Det er kun aktivitetsendringer som vil få uttelling med ny sats. Dette innebærer at en høy sats vil gi en stor bevilgningsøkning ved en økning i aktiviteten, og en stor bevilgningsnedgang ved en reduksjon i aktiviteten, og vice versa ved en lav sats. Dette innebærer at incentiveeffektene av finansieringssystemet forsterkes.

Tabell 4 viser oversikt over studiepoengproduksjon

BUDSJETT						
Produksjonsår	Bevilgningsår	Studiepoeng produksjon	Endringer fra året før	Sats	Beløp	
2021	2023	926	92	81,80	7 526	
2022	2024	928	2	83,44	167	100,22 %
2023	2025	1 029	101	85,10	8 596	110,88 %
2024	2026	1 149	120	86,81	10 417	111,66 %
2025	2027	1 155	5,6	88,54	496	100,49 %
2026	2028	1 174	19	90,31	1 716	101,65 %
2027	2029	1 184	10	92,12	921	100,85 %

3.3 Fullføring av studieprogram, på normert tid

Fullføring av studieprogram er en ny indikator og skal gi incentiv for å få studentene til å fullføre sin grad på normert tid. Indikatoren gir uttelling ved å måle institusjonens fullføringsgrad sammenlignet med sektorens gjennomsnitt og egen institusjons fullføringsgrad året før. Egen forbedring sammenlignet med foregående år vektet fem ganger mer. Indikatoren er i åpen ramme og har en sats på kr. 50 000.

I og med at indikatoren måler *endring* i fullføringsgrad, er det begrenset hvor mye denne indikatoren vil variere per år. NIH hadde 242 bachelorstudenter som fullførte utdanningen på normert tid, og 125 masterstudenter som fullførte mastergradsutdanningen på normert tid.

Tabell 5 viser antall studenter som fullførte på normert tid

BA (nivå)	242
MA (nivå)	125
SUM	367

Tabell 6 viser DBH-tall for fullføringsgraden på normert tid for NIH og sektoren

Indikator	2021	2022	2023	Gj.snitt statlige inst. 2022
Andelen studenter på bachelorutdanning som gjennomfører på normert tid	65,22	64,91	59,75	55,09
Andelen studenter på masterutdanning som gjennomfører på normert tid	74,58	61,9	71,54	54,22

Basert på antall studenter på bachelor og masternivå som har fullført utdanningen på normert tid, vil NIH i 2025 få kr. 256 000 i rammefinansieringen fra KD. Det er liten grunn til at denne variabelen endres dramatisk over tid.

3.4 Samlet oversikt over aktivitetsbasert inntekter for perioden 2024-2029

En samlet oversikt over inntekter som er del av bevilgningen til NIH basert på aktivitet, viser økning i studiepoengproduksjon. Dette skyldes en omlegging som flere studieprogram har foretatt, og som gir effekt fra og med 2023. I tillegg har flere institutter gjort en formidabel innsats med etablering av nettkurs både på norsk og engelsk som en del av satsningen på livslang læring.

Tabell 7 viser oversikt over samlet aktivitetsbasert inntekt for perioden 2024-2029

Produksjons år	Bevilgnings år	Studie poeng	Kandidater/ Normert tid	Doktor grader	Sum endring åpen ramme
2016	2018	- 1 905	- 1 144	- 942	- 3 856
2017	2019	- 830	277	853	125
2018	2020	1 608	- 540	1 922	2 729
2019	2021	1 544	379	- 2 479	- 468
2020	2022	- 563	- 127	254	- 1 306
2021	2023	4 800	2 006	- 262	6 736
2022	2024	- 80	- 2 012	- 1 397	- 2 051
2023	2025	8 596	256	- 477	8 374
2024	2026	10 417	250	8 359	19 026
2025	2027	496	250	- 5 571	- 4 825
2026	2028	1 716	250	2 087	4 053
2026	2029	921	250	- 1 612	- 441

4 Langtidsbudsjett 2024-2029

	Revidert Budsjett 2022	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029
IB	0	9 099	-8 386	-8 386	-15 323	-14 384	-25 369	-32 613	-24 732	-20 551	-14 339
Bevilgning	239 207	240 501	256 238	262 806	266 145	266 145	290 848	321 448	326 909	341 423	351 908
Intern fordeling av rammer	0		0	0	5 722	5 722	2 197				
Overføring fra BOA	36 395	30 201	38 215	37 385	25 472	25 472	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Andre inntekter	24 779	27 695	28 258	31 367	25 243	25 243	25 200	24 826	25 317	25 822	26 364
Utsatt inntektsføring avgang anlegg	0	0	0	15	0	0					
Utsatt inntektsføring avskrivning	10 000	16 137	16 000	14 754	13 200	13 200	13 200	10 000	10 000	10 000	10 000
Sum Inntekter	310 381	314 533	338 711	346 327	335 782	335 782	361 445	386 274	392 226	407 245	418 272
Investeringer	3 650	4 785	1 000	4 801	2 438	2 438	4 980	5 850	3 000	3 000	3 000
Lønnskostnader	201 851	186 115	216 365	200 553	203 676	203 676	213 265	221 795	230 667	239 894	249 489
Refusjon av syke og fødselspenger	-2 000	-5 773	-7 191	-5 575	-5 149	-5 149	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Driftskostnader	72 656	40 593	37 685	41 547	36 888	38 888	40 658	41 878	43 134	44 428	45 761
Reisekostnader mm.		4 177	19 089	4 761	7 329	7 329	7 389	7 610	7 839	8 074	8 316
Interne transaksjoner	0	0		0	0	0					
Husleie/strøm	45 000	60 370	55 425	62 571	59 600	69 524	71 697	73 760	75 905	78 136	80 457
Avskrivninger	10 000	16 137	16 000	14 754	13 200	13 200	13 200	10 000	10 000	10 000	10 000
Overføringer til BOA	0	25 616	0	29 851	17 580	17 580	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Innsparing	0	0	0	0	-720	-720					
Sum kostnader	331 157	332 018	338 373	353 264	334 843	346 766	368 689	378 394	388 045	401 032	414 524
Resultat	-20 776	-17 485	338	-6 937	939	-10 985	-7 244	7 881	4 181	6 212	3 749
UB	0	-8 386	-8 048	-15 323	-14 384	-25 369	-32 613	-24 732	-20 551	-14 339	-10 590

4.1 Forutsetninger for inntekter i 2024-2029

Rammebevilgning er basert på utregninger for tre finansieringsindikatorer (ny finansieringsmodell), fullførte doktorgrader, studiepoengproduksjon, og fullført utdanning på normert tid. For 2025 er det allerede varslet en post (kr. 2,1 mill. kr.) for finansiering av femte året på femårig lektorutdanning ved NIH. De øvrige årene er budsjettert med en bevilgning basert på aktivitet og de kjente faktorene KD bruker ved tildeling.

Tabell 8 oversikt over bevilgningsrammer for perioden 2024-2029

År	Saldert budsjett året før	Pris justering	Resultat basert uttelling	Inndekning satsninger	Andre endringer	Budsjett	Endring i %
2018	262 759	5 372	- 6 131	-	799	198 986	75,73 %
2019	199 160	5 747	3 412		932	208 252	104,57 %
2020	208 252	6 594	- 149			213 653	102,59 %
2021	213 653	6 803	- 1 096	-	-	221 280	103,57 %
2022	221 280	5 725	- 1 124	- 419	20 000	237 771	107,45 %
2023	237 771	7 133	4 382	- 1 329	10 000	256 238	107,77 %
2024	256 241	16 875	- 931	- 2 050	2 098	271 871	106,10 %
2025	271 871	12 778	8 374	- 2 175	2 197	293 045	107,79 %
2026	293 045	11 722	19 026	- 2 344	-	321 448	109,69 %
2027	321 448	12 858	- 4 825	- 2 572	-	326 909	101,70 %
2028	326 909	13 076	4 053	- 2 615	-	341 423	104,44 %
2029	341 423	13 657	- 441	- 2 731	-	351 908	103,07 %

Det er forutsatt at samspill mellom BOA og rammefinansiering vil kunne gi nettobidrag kr. 8 mill. hvert år. Andre inntekter er beregnet til å være på samme nivå som for 2024. Det er usikkerhet rundt disse tallene da aktiviteten kan utvikle seg og øke. Dette gjelder særlig BOA. Men på dette tidspunktet av utforming av langtidsbudsjettet er det viktig for NIH å utøve forsiktighetsprinsippet med tanke på forventet aktivitet.

4.2 Forutsetninger for kostnader

Lønnskostnadsutregning av faste vitenskapelige er basert på 60 % ansatte i professorstilling og 40 % i førsteamanuensisstilling, med snitt for stillingskategori per enhet. Ellers er samlet budsjett for lønnskostnader basert på kostnader i 2024, med en 4 % årlig justering. NAV-refusjoner for sykefravær er forutsatt noe redusert og dette er basert på innspill fra enhetene.

Investeringskostnadene er basert på behov ved IT-avdelingen, kr. 3 mill. hvert år. Dette er en forutsetning som ikke tar hensyn til saken om sourcing av IT-tjenester, men ordinær drift som vi har i dag. Utover dette er det budsjettert med investeringer i ett av instituttene som finansieres over aktiviteter i svømmeskolen.

Forutsetninger for husleie, vedlikeholds- og brukeravhengige driftskostnader (BAD) er på samme nivå som 2024, med en prisjustering på 4,4 %. I tillegg er det hensyntatt økning av BAD-kostnader som er varslet for 2024 og for hele perioden.

Tabell 9 viser utvikling av husleie, vedlikehold, BAD og strøm kostnader for NIH

	Budsjett 2023	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029
Statsbygg Husleie/vedlikehold	47 925 000	42 908 998	49 207 511	49 396 770	51 570 228	53 633 037	55 778 359	58 009 493	60 329 873
Statsbygg BAD		5 560 106		6 127 000	6 127 000	6 127 000	6 127 000	6 127 000	6 127 000
Strøm	7 500 000	14 054 188	8 797 500	14 000 000	14 000 000	14 000 000	14 000 000	14 000 000	14 000 000
Totalt husleie/strøm	55 425 000	62 523 292	58 005 011	69 523 770	71 697 228	73 760 037	75 905 359	78 136 493	80 456 873
				4,4% indeks	4,4% indeks	4,4% indeks	4,4% indeks	4,4% indeks	4,4% indeks

Strømkostnader er forutsatt å være på samme nivå som i 2023 og ikke iht. prognosene som er gitt av Statsbygg.

Drifts- og reisekostnader er forutsatt holdt på samme nivå som 2024.

5 Tiltak

Arbeidet med gjennomføring av noen konkrete tiltak for bedring av NIHs økonomi er påbegynt, og noen tiltak er iverksatt. Så langt har vi identifisert følgende mulige tiltak:

- NIH etablerte retningslinjer som minimerer overføring av midler fra år til år, og enhetene må legge frem en plan for nedbygging av eksisterende avsetninger. For å kunne håndtere god økonomistyring ved NIH er det viktig å avgrense avsetninger for fremtidige aktiviteter. Håndtering av avsetninger for fremtidig aktivitet er ikke hensiktsmessig når institusjonen jobber med tiltak for å balansere den økonomiske situasjonen.
- Økonomi- og ressursstyring gjennom tildeling av lønnsrammer og ikke etter hjemler, kan gi både forutsigbarhet og fleksibilitet i organisasjon. NIH vil jobbe med etablering av nullpunkt for lønnsbudsjettet for 2025. Nullpunktet vil bli basert på et lønnsbudsjett justert for forhold 60 % professorstillinger og 40 % førsteamanuensisstillinger for hver enhet. Lønnsgjennomsnitt vil være beregnet ut ifra gjennomsnittet for stillingskategori per enhet. NIH vil vurdere noen overgangsordninger.
- Revidere NIHs strategi for utvikling av ekstern finansiering (BOA) og etablering av strategisk handlingsrom på nivå 1 for å støtte opp under strategien:
 - Rammefinansierte ph.d.-stillinger – definere noen institusjonelle prinsipper for tildeling av stillinger
 - Hvilke krav kan vi stille ved rekruttering av nyansatte som er rammefinansiert? For eksempel krav om erfaring med å søke ekstern finansiering, krav om innsending av et bestemt antall BOA-søknader, eller krav om å søke ved bestemte finansieringskilder osv.
 - NIH kan vurdere en tydeligere policy for hvilket nivå instituttene skal sikre handlingsrom gjennom overhead-satser for BOA-aktiviteten.
 - Etablere 3-årige stipendiater som regel, men med mulighet for å søke 3-6 måneder til undervisning.
- Etablere noen prinsipielle krav NIH skal stille til en professor (antall søknader per år, publisering, veiledning av ph.d.-kandidater og masterstudenter o.l.).
- Videreutvikling av nettkurs og hvordan disse skal driftes med tanke på ressursbruk.
- Etablere bærekraftige prinsipper for investeringer i lab og dekning av lab-kostnader
- Ansettelsesstopp – kriterier for vurdering om ledige stillinger skal erstattes og eventuelt hvordan.
- Dialog med KD rundt den økonomiske situasjonen og orientering om tiltakene.
- Dialog med Statsbygg rundt kostnader og rehabilitering.

NIH-ledelsen vil jobbe i ledergruppene, tillitsvalgte og med faste vitenskapelige ansatte med presisering av tiltakene, og hvilke økonomiske effekter disse kan ha.